

برنامه جایزه تعاونی مسکن و توسعه شهری (هودکو)

گردآوری و ترجمه: گروه مطالعاتی دبیرخانه جستار

نوع جایزه	معیارهای داوری	مکان دبیرخانه رویداد	تعداد رویدادهای برگزار شده تا سال ۲۰۱۶	دوره	سال آغاز	نهاد برگزارکننده	نام لاتین و مخفف	نام رویداد
مبلغ ۱۰۰ هزار روپیه برای ۱۰ تجربه برتر منتخب به همراه لوح یادبود و گواهی نامه	در متن به تفصیل به معیارهای ارزیابی اشاره شده است	دهلی نو، هند	مستندات مربوط به سه دوره ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ یافت شد	سالانه	تأسیس ۱۹۷۰ اولین مسبقه ۱۹۷۶	دولت هند، وزارت توسعه شهری و کاهش فقر، شرکت توسعه مسکن و شهرسازی	Housing and Urban Development Corporation (HUDCO)	جایزه شرکت توسعه مسکن و شهرسازی

بانک جهانی و ...، شهرداری‌ها و نهادهای محلی، سازمان‌های غیردولتی، سازمان‌های اجتماع‌محور، بخش خصوصی، مؤسسات تحقیقاتی و علمی، و مؤسسات خصوصی و همگانی می‌بایست در سه تا پنج سال گذشته به اتمام رسیده باشند. جایزه هودکو با هدف ترویج توسعه پایدار برای ارتقای سطح کیفیت زندگی، به کشف فرصت‌های موجود در بخش‌های مختلف در موضوع پایداری می‌پردازد که به نوبه خود کمک شایانی به پشتیبانی از مؤلفه‌های اجتماعی خواهد کرد. هودکو از تخصص و تجاربی که در سالیان متمادی به دست آورده است به عنوان اهرم استفاده می‌کند. راهبرد بخش فناوری اطلاعات هودکو یافتن راه‌حل‌های صحیح برای دستیابی به اهداف اقتصادی از جمله راه‌اندازی یک صنعت یا ایجاد یک نوآوری است.

تلاش هندوستان در جهت نیل به توسعه یکپارچه، فراگیر و پایدار در شهرها، در کنار پویایی توسعه اقتصادی و درصد بالای جمعیت شهری آن، در سال‌های اخیر موجب جلب توجه دولتمردان و سازمان‌های مختلف به بررسی و کنکاش درباره نمونه‌های موفق در پهنه سرزمین و به‌کارگیری آن‌ها در مقیاس محلی به منظور دستیابی به نتایج بهتر در مسیر بهبود محیط زندگی مردم شده است. اهمیت مقوله زیرساخت‌ها و تکنولوژی‌های پایدار زیست‌محیطی سبب شد تا مؤسسه مسکن و توسعه شهری در قالب جایزه‌ای به تقدیر و درس‌آموزی از تجارب متمرکز بر استفاده از تکنولوژی‌های دوستدار طبیعت در مناطق حساس بپردازد. طرح‌های نام‌نویسی شده متعلق به سازمان‌های دولتی و نیمه دولتی، آژانس‌های چندجانبه (سازمان ملل،

هودکو آماده است تا با پشتیبانی از تأمین نیاز روزافزون به مسکن و زیرساخت‌ها در سال‌های اخیر، نقش قابل توجهی در ناحیه بپذیرد. همچنین متعهد می‌شود نقش اجتماعی خود در جهت تأمین نیازهای اقشار کم‌درآمد را به درستی ایفا کند.

اهداف این جایزه را می‌توان چنین برشمرد:

- فراهم آوردن منابع مالی درازمدت برای ساخت مسکن و رسیدن به اهداف تأمین مسکن و برنامه‌های توسعه شهری در کشور
- تأمین منابع مالی و بر عهده گرفتن اجرای تمام یا بخشی از برنامه‌های ساخت شهرهای جدید یا اقماری
- ضمانت اوراق قرضه صادر شده در بخش مسکن دولتی یا توسعه شهری و هیئت‌امنا، خصوصاً در جهت تأمین منابع مالی مسکن و برنامه‌های توسعه شهری
- تأمین منابع مالی و به عهده گرفتن مسئولیت تنظیم اقدامات صنعتی در حوزه مصالح ساختمانی

- توزیع اعتبارات جمع‌آوری شده از سوی دولت و سایر منابع تأمین مالی در ادوار مختلف

- ارائه خدمات مشاوره‌ای برای پروژه‌های طراحی و برنامه‌ریزی مرتبط با مسکن و برنامه‌های توسعه شهری در هند

- بر عهده گرفتن اقدامات مربوط به صندوق سرمایه‌گذاری در بخش مسکن و بخش‌های توسعه شهری، و تسهیل فرایند به‌کارگیری نوآوری‌ها در این بخش و سرمایه‌گذاری مشترک در صندوق‌های سرمایه‌گذاری

- تنظیم سرمایه مشترک هودکو به منظور توسعه مسکن و برنامه‌های توسعه شهری و سرمایه‌گذاری مشترک در صندوق‌های سرمایه‌گذاری در جهت پیشبرد اهداف فوق

جایزه هودکو موضوعاتی را برای تجربه‌های مختلف در این برنامه مشخص کرده است تا متولیان طرح‌ها، با توجه به اولویتی که در اقدام خود داشته‌اند، در یک زمینه نام‌نویسی کنند. این موضوعات کلان و خرد به شرح زیر هستند:

موضوعات	زیرمجموعه
حکمروایی شهری	مدیریت شهری، هم‌گامی با قوانین جامعه مدنی، بودجه‌بندی و تصمیم‌سازی مشارکتی، منابع و ظرفیت‌های انسانی، تمرکززدایی، بسیج منابع، اصلاحات نهادی، شفافیت و پاسخ‌گویی، نظارت و ارزیابی و حسابرسی، قرارگیری زنان در نقش‌های رهبری و مدیریتی، مشارکت عمومی، دولت الکترونیک، روش‌های نوآورانه برای دریافت انواع گوناگون مالیات
مسکن، فقر شهری و زیرساخت	مسکن ارزان‌قیمت، دسترسی به منابع مالی تأمین مسکن، ارتقا و بهبود زاغه‌ها، به‌کارگیری مصالح ساختمانی سازگار با محیط زیست، قانون اجاره مسکن، دسترسی فقراى شهری به زمین، خدمات برای فقراى شهری، ارائه خدمات اولیه توسط شرکت‌های کوچک مقیاس، مشارکت خصوصی و عمومی، بهبود طرح‌های ارائه خدمات، آموزش و بهداشت، کسب درآمد/ ایجاد شغل، آموزش حرفه‌ای
حمل و نقل شهری	حمل و نقل عمومی (مترو)، برنامه‌ریزی برای کاهش ترافیک، برنامه‌ریزی حمل و نقل شهری، راه‌حل‌های مناسب برای تأمین پارکینگ
مدیریت زیست‌محیطی، حفاظت از انرژی و ساختمان سبز	کاهش آلودگی، شهر سبز، تکنولوژی‌های صوتی سازگار با محیط زیست، ارزیابی جامع، نظارت و کنترل، پایداری اکولوژیکی، مدیریت منابع، شاخص‌های پایداری، برداشت و بهره‌برداری از آب باران، کاهش مصرف برق، تولید انرژی پاک، مصالح و تکنولوژی‌های ارزان‌قیمت برای ساخت ساختمان، استفاده از فناوری‌های کنش‌پذیر برای حفاظت از انرژی، ساختمان سبز و شاخص‌های آن
شبکه تخلیه فاضلاب	مدیریت مواد زاید جامد، مدیریت فاضلاب، راه‌حل‌های کم‌هزینه تخلیه فاضلاب، راه‌حل‌های غیرمتمرکز تخلیه فاضلاب، راه‌حل‌های تولید انرژی از زباله، بازیافت زباله، استفاده از تکنولوژی‌های تخلیه فاضلاب سازگار با محیط زیست
طراحی شهری، برنامه‌ریزی منطقه‌ای و بازسازی شهری	برنامه‌ریزی شهری پایدار و فراگیر، طراحی شهری، برنامه‌ریزی منطقه‌ای، نوسازی شهری، حفاظت از ساختمان‌های تاریخی و مقاوم‌سازی آن‌ها، تجدید حیات بافت‌های درونی شهر
آمادگی در برابر سوانح، کاهش و توان‌بخشی	کاهش آسیب‌پذیری، اطلاع‌رسانی به شهروندان در برابر سوانح، برنامه‌ریزی پیشگیرانه و استفاده از سیستم‌های هشداردهنده، کاهش خطر و بلایا، توانمندسازی و بازسازی پس از سانحه، ارزیابی خطر و منطقه‌بندی

معیارهای ارزیابی اقدامات به منظور انتخاب بهترین تجربه در رویداد هودکو عبارت‌اند از:

۱. تأثیرات پروژه

بهترین تجربه باید تأثیرات مثبت و ملموسی بر بهبود شرایط زندگی مردم به خصوص در مناطق فقیر و محروم داشته باشد. این تأثیر با معیارهای زیر اندازه گرفته می‌شود:

۱.۱. توسعه سرپناه، زیرساخت و جامعه پایدار

- افزایش دسترسی به آب سالم و بهداشت
- ساخت مسکن و ایجاد خدمات و زیرساخت‌های در محدوده استطاعت
- دسترسی به زمین، امنیت تملک و امنیت مالی
- تصمیم‌گیری براساس مشارکت جامعه محلی
- توسعه درون‌زای شهر و سکونت‌گاه با تأکید بر نوسازی، احیا و توانمندسازی
- استفاده از مصالح ساختمانی و تکنولوژی ساخت امن و سالم

۲.۱. توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای

- ایجاد شغل و ریشه‌کن کردن فقر
- کاهش آلودگی‌ها و بهبود شرایط محیط زیستی
- بهبود روش‌های جمع‌آوری زباله و دفع فاضلاب و ایجاد شبکه بازیافت
- تولید و استفاده کارآمد از انرژی
- حفاظت از سایت‌های مهم تاریخی و فرهنگی
- اجرای یکپارچه
- تعریف راهبردهای جامع توسعه شهری
- بهبود دسترسی به حمل و نقل عمومی و شبکه‌های ارتباطی

۳.۱. مدیریت کارآمد، پاسخ‌گو و شفاف سکونتگاه‌ها

- تعریف مراحل اداری کارآمد، استفاده از نظام‌های مدیریت یکپارچه، دولت الکترونیک
- برابری جنسیتی و رعایت مساوات در تصمیم‌سازی
- کاهش و پیشگیری از وقوع بحران، پیشگیری و بازسازی
- ادغام و شمولیت اجتماعی و کاهش محرومیت‌های اجتماعی
- رهبری مؤثر جامعه و تغییر سیاست‌های عمومی
- ارتقای پاسخ‌گویی و شفافیت
- ارتقای برابری اجتماعی
- بهبود روابط میان سازمانی و هماهنگی بین آن‌ها

■ بهبود حمل و نقل امن و تعریف دسترسی پیاده‌محور

۲. مشارکت

بهترین تجربه باید براساس همکاری و مشارکت باشد.

۳. پایداری

بهترین تجربه باید تکرارپذیر باشد و تغییراتی سازنده در حداقل یکی از موارد زیر ایجاد کند:

۱.۳. چارچوب قانونی و ضوابط

- ۲.۳. چارچوب‌های نهادی و فرایندهای تصمیم‌گیری منجر به شفافیت نقش‌ها و مسئولیت‌های کنش‌گران مختلف در مقیاس‌های دولت مرکزی و محلی و سازمان‌های اجتماعی
- ۳.۳. نظام مدیریت کارآمد، شفاف، پاسخ‌گو و منجر به استفاده کارآمد از منابع انسانی، مالی و طبیعی
- ۴.۳. سیاست‌های اجتماعی یا بخشی در سطح ملی یا سطوح پایین‌تر و دارای پتانسیل تکرار در سایر موقعیت‌ها

۴. سایر معیارها

کمیتۀ فنی و هیئت داوری برای مشخص کردن بهترین پروژه از میان پروژه‌های برتر معیارهای زیر را پیشنهاد کرده است:

۱.۴. توانمندسازی اجتماع محور

- توانمندسازی مردم، واحدهای همسایگی و جوامع محلی
- پذیرش و پاسخ‌گویی به تنوع فرهنگی و اجتماعی
- تناسب با شرایط محلی و سطوح توسعه

۲.۴. برابری جنسیتی و ادغام اجتماعی

- کاربست نوآوری‌هایی در خصوص تنوع فرهنگی و ترویج برابری اجتماعی

۳.۴. نوآوری در بافت محلی

- چگونگی استفاده دیگران از این نوآوری
- وسایل مورد استفاده در انتقال دانش، تجارب و درس‌های پروژه

برنامه جایزه گوان امبکی

گردآوری و ترجمه: گروه مطالعاتی دبیرخانه جستار

نام رویداد	نام لاتین	نهاد برگزارکننده	همکاران	سال آغاز	دوره	تعداد رویداد - های برگزار شده تا سال ۲۰۱۶	مکان دبیرخانه رویداد	معیارهای داوری	نوع جایزه
جایزه گوان امبکی	GOVAN MBEKI AWARDS	دپارتمان اسکان بشر در افریقای جنوبی	دولت افریقای جنوبی	۲۰۱۲	سالانه	۵ دوره	شهر پرتوریا، ایالت گاتوتنگه افریقای جنوبی	به تفصیل در متن به معیارهای ارزیابی اشاره شده است	تقدیرنامه و گواهینامه در دو سطح ملی و استانی

کنند. در نهایت، ۵ تجربه در سطح استانی و ۵ تجربه در سطح ملی به عنوان تجربیات برتر انتخاب می‌شوند.

■ دسته‌بندی اقدامات در بخش رقابت‌های استانی

- بهترین پروژه مسکن روستایی
- معتبرترین شهرداری
- بهترین پروژه سامان‌دهی سکونت‌گاه غیررسمی
- بهترین واحدهای مسکونی
- بهترین واحدهای سازمانی
- بهترین مسکن اجتماعی
- بهترین پروژه خانه‌سازی مردم
- بهترین پروژه تأمین منابع مالی پیوندی

جایزه گوان امبکی با هدف ترویج اقدامات مربوط به ارتقای کیفیت زندگی مردم افریقای جنوبی و تشویق کنشگران به عملکرد نظام‌مند و ایجاد الگوهای فضایی مناسب در مقیاس‌های مختلف جغرافیایی، که از نابرابری‌های اجتماعی و ناکارآمدی اقتصادی جلوگیری کند، راه‌اندازی شده است. این جایزه که دو بخش استانی و ملی دارد، برای دستیابی به الگوهای کارآمد، ویژگی‌ها و پتانسیل‌های منحصر به فرد مناطق مختلف شهری و روستایی در افریقای جنوبی را نیز در نظر می‌گیرد. در بخش رقابت‌های استانی، تنها پروژه‌های دسته‌بندی شده ذیل عنوان سکونت‌گاه‌های استانی شرکت می‌کنند. تمامی برندگان هر دسته از رقابت‌های استانی می‌توانند در بخش ملی شرکت

سکونتگاه‌های غیررسمی

۱. ارائه شرح مختصر و پیش‌زمینه تاریخی پروژه‌های بهبود شرایط محیطی سکونت‌گاه‌های غیررسمی شامل تعداد خانوار و بودجه تخصیص یافته
۲. تعریف پروژه‌های دوباره‌سازی تدریجی ساختمان‌ها یا ایجاد فضای سبز به جای ساختمان‌ها
۳. وضعیت امنیت تصرف ساکنان
۴. تعریف پروژه‌های زیرساختی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی
۵. سازوکار مشارکت عمومی در پروژه
۶. اقدامات اقتصادی - اجتماعی صورت گرفته در جهت توانمندسازی جامعه
۷. انطباق پروژه با اصول ادغام، پایداری و انسجام اجتماعی
۸. میزان افزایش تراکم جامعه در پروژه و مقدار استاندارد تراکم در هر واحد

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های واحد مسکونی

۱. نوع اقدامات صورت گرفته (مقاوم‌سازی، تخریب، نوسازی، حفاظت، توسعه درون‌زا، اراضی سبز، توسعه مجدد، نگهداری)
۲. هزینه کل پرداخت شده برای مسکن جامعه (فاصله میان هزینه‌های پرداخت شده و بودجه هدف)
۳. تعداد واحدهای سکونت ساخته شده (فاصله میان تعداد واحدهای تحقق یافته و تعداد واحدهای هدف)
۴. تعداد واحدهای سکونت واگذار شده (فاصله میان تعداد واحدهای تحقق یافته و تعداد واحدهای هدف)
۵. درصد واحدهای اجاره رفته
۶. میزان ایجاد شغل (تعداد کل قراردادهای منعقد شده به تفکیک زنان، مردان، جوانان و معلولان)
۷. تعداد کل شغل‌های پایدار ایجاد شده (براساس اصول EPWP)
۸. نوآوری‌های صورت گرفته

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های مسکن سازمانی

۱. تعداد خانه‌های سازمانی در حال ساخت
۲. مقدار یارانه پرداخت شده برای هر مسکن
۳. تعداد واحدهای ثبت‌نام شده

- بهترین پیمانکار زنان
- بهترین پیمانکار جوانان
- بهترین پیمانکاران پروژه‌ای در بازار غیریارانه‌ای
- پروژه‌های تسهیل‌گر

دسته‌بندی اقدامات در بخش رقابت ملی

- بهترین سازمان استانی در خصوص نحوه عملکرد
  - بهترین شهرداری کلان‌شهرها
- انتخاب تجربه‌های برتر بر مبنای مجموعه‌ای از معیارها صورت می‌گیرد که به صورت ترکیبی از معیارهای کمی و کیفی است.

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های مسکن روستایی

۱. برنامه مسکن برای ساکنان مزارع

- ۱.۱. تعداد واحدهای تکمیل شده (فاصله میان تعداد واحدهای تحقق یافته و تعداد واحدهای هدف)
- ۲.۱. تعداد خانوارهای دریافت‌کننده کمک (فاصله میان تعداد خانوارهای کمک‌شده و تعداد خانوارهای هدف)
- ۳.۱. تعداد خانه‌های تعمیر شده و بهبود یافته و تعداد شغل‌های ایجاد شده (فاصله میان میزان تحقق یافته و میزان هدف)

۲. مسکن روستایی

- ۱.۲. تعداد واحدهای تکمیل شده (فاصله میان تعداد واحدهای تحقق یافته و تعداد واحدهای هدف)
- ۲.۲. مقادیر پرداخت شده برای واحدهای مسکونی تکمیل شده (فاصله میان تعداد خانوارهای کمک شده و تعداد خانوارهای هدف)
- ۳.۲. تعداد ذی‌نفعان (فاصله میان تعداد ذی‌نفعان در نظر گرفته شده و ذی‌نفعان هدف)
- ۴.۲. تعداد واحدهای در حال اجرا
- ۵.۲. خدمات پایه ایجاد شده در پروژه (لوله‌کشی آب، خدمات بهداشتی، برق‌رسانی، جاده‌کشی و...)
- ۶.۲. امکانات اجتماعی - اقتصادی در نظر گرفته شده در پروژه

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های سامان‌دهی

۴. تعداد واحدهای مسکونی تکمیل شده

۵. تعداد پیمانکاران (فاصله میان میزان تحقق یافته و تعداد هدف)

۶. تعداد شغل‌های ایجاد شده

۷. تعداد شغل‌های پایدار ایجاد شده (براساس اصول EPWP) به تفکیک زنان، مردان، جوانان و معلولان

۸. میزان شبکه دسترسی ساخته شده

۹. درصد خانه‌های اجاره رفته

۱۰. نوآوری‌های صورت گرفته

میان پروژه‌های روش‌های تأمین مالی هم‌پیوند با یارانه

۱. میزان بودجه تخصیص یافته به پروژه

۲. تعداد برنامه‌های مربوط به روش‌های مالی مرتبط با یارانه فردی

۳. تعداد یارانه‌های مصوب (فاصله میان تعداد واحدهای تحقق یافته و تعداد واحدهای هدف)

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های مرتبط با زنان

۱. میزان مشارکت در مالکیت و سهام (۵۱ درصد یا بیشتر مالکیت و سهام مختص زنان باشد)

۲. میزان مشارکت در تصمیم‌سازی (۵۱ درصد یا بیشتر مدیریت اجرایی در اختیار زنان باشد)

۳. تعداد کل زنان در استخدام سازمان نسبت به تعداد کل افراد استخدام شده در سازمان

۴. تعداد خانه‌های تکمیل شده در سه سال گذشته

۵. ارزش مالی کل این خانه‌ها

۶. میزان رضایت‌مندی از بودجه

۷. چگونگی اصلاح خانه‌های ساخته شده

۸. مهارت‌های موجود در سازمان

۹. فهرست پروژه‌های اجرا شده در سه سال گذشته و ارزش مالی آن‌ها

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های مرتبط با جوانان

۱. میزان مشارکت در مالکیت و سهام (۵۱ درصد یا بیشتر مالکیت و سهام مختص جوانان باشد)

۲. میزان مشارکت در تصمیم‌سازی (۵۱ درصد یا بیشتر مدیریت اجرایی در اختیار جوانان باشد)

۳. تعداد کل جوانان در استخدام سازمان نسبت به تعداد کل افراد استخدام شده در سازمان

۴. تعداد خانه‌های تکمیل شده در سه سال گذشته

۵. ارزش مالی کل این خانه‌ها

۶. میزان رضایت‌مندی از بودجه

۷. چگونگی اصلاح خانه‌های ساخته شده

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های مسکن اجتماعی

۱. تعداد واحدهای مسکن اجتماعی ساخته شده

۲. میزان یارانه پرداخت شده برای هر مسکن اجتماعی

۳. درصد خانه‌های اجاره رفته

۴. تناسب بین اجاره و قیمت

۵. تنوع ابعاد و مساحت در واحدهای ساخته شده

۶. ایجاد زیرساخت‌هایی در محل پروژه در طی اجرای آن

۷. تناسب موقعیتی پروژه

۸. تعداد کل قراردادهای منعقد شده

۹. تعداد کل شغل‌های پایدار ایجاد شده (براساس اصول EPWP)

معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های فرایند خانه‌سازی مردم

۱. دلایل تقسیم‌بندی ذیل پروژه‌های فرایند خانه‌سازی

۲. مزایا (سودهای) اجرا

۳. پروژه‌های اجرا شده دیگر غیر از مسکن در امتداد پروژه (در زمینه تغذیه و صرفه‌جویی و نظایر آن)

۴. تعداد خانوارهای بهره‌مند شده (فاصله میان تعداد خانوارهای بهره‌مند شده و تعداد خانوارهای هدف)

۵. میزان مشارکت اجتماعی در اجرای پروژه

۶. کانال‌های ارتباط جمعی ایجاد شده با اجرای پروژه

۷. ظرفیت‌سازی‌ها و ابتکارات لحاظ شده در طی پروژه

۸. میزان بودجه تخصیص یافته به پروژه (میزان بودجه و هزینه‌ها)

معیارهای انتخاب تجربه برتر از

تصاویر حاضر، برخی از برندگان این جایزه در دوره‌های مختلف را نشان می‌دهند.

تجربه برتر جایزه گوان امبکی در زمینه مسکن اجتماعی

تقدیر از کنشگران اثرگذار در بهسازی سکونتگاه غیر رسمی در emapheleni

مراسم اعطای جوایز رویداد گوان امبکی

۸. مهارت‌های موجود در سازمان

۹. فهرست پروژه‌های انجام شده در سه سال گذشته و ارزش مالی آن‌ها

■ معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های پیمانکاری در بازار غیررایانه‌ای

۱. تعداد خانه‌های تکمیل شده در سه سال گذشته
۲. ارزش مالی پروژه‌ها
۳. تعداد مطالبات (شکایات) مشروع ثبت شده از پیمانکار در شورای ملی ساختمان‌سازی
۴. تعداد درخواست‌های ثبت شده پیمانکار در سه سال گذشته
۵. تعداد مسائل حل شده مغایر با استانداردهای شورای ملی ساختمان‌سازی از جانب پیمانکار در سه سال گذشته

■ معیارهای انتخاب تجربه برتر از میان پروژه‌های تسهیل‌گری

۱. بیان اهداف پروژه و چگونگی تأمین آن‌ها
۲. ارائه مدارک دال بر امنیت مالکیت زمین‌ها و تراکم در نظر گرفته شده برای زمین‌ها در جهت کارآمد شدن پروژه
۳. در نظر گرفتن کلیه ظرفیت‌های زیست‌محیطی
۴. تناسب میان ظرفیت زیرساخت‌ها و خدمات با حداقل جمعیت ۲ هزار نفر ساکن
۵. ارائه جزئیات خدمات تعریف شده
۶. تعداد کل خانه‌های تکمیل شده
۷. امکانات اجتماعی تعریف شده تاکنون
۸. ارائه جزئیات چگونگی در نظر گرفتن افراد دارای درآمدهای مختلف در پروژه
۹. ارائه مدارکی مبنی بر چگونگی کمک پروژه به ایجاد فرصت‌های شغلی و بهبود اقتصاد محلی
۱۰. نوآوری‌های تکنولوژیکی

پایگاه اطلاعاتی بهترین تجارب مدیریت تحولات اجتماعی

گردآوری و ترجمه: گروه مطالعاتی دبیرخانه جستار

نام برنامه	نام لاتین و مخفف	نهاد برگزار کننده	همکاران	سال آغاز	دوره	تعداد برنامه‌ها	مکان دبیرخانه
پایگاه اطلاعاتی بهترین تجارب مدیریت تحولات اجتماعی	Management Of Society Transformation (MOST) Clearing House, Best Practices Database	سازمان ملل متحد، یونسکو	سازمان اسکان بشر ملل متحد، بنیاد با همدیگر Together Foundation	۱۹۹۴	سالانه	پایگاه هر سه ماه یک بار به روزرسانی می‌شود	پاریس، فرانسه

■ «بهترین تجربه‌ها» چه تجربه‌هایی هستند؟

فکر ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی برای جمع‌آوری اطلاعات بهترین تجربه‌ها بر مبنای تمرکز بر مستندات تاریخی شکل گرفت. این پایگاه می‌تواند دستورالعمل‌های بسیار مناسبی برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی پروژه‌های جدید ارائه دهد. هدف از تشکیل پایگاه اطلاعاتی بهترین تجربه‌ها ارائه و ترویج راهکارهای خلاق، موفق، عملی و پایدار برای حل مشکلات اجتماعی ناشی از فقر و محرومیت اجتماعی است.

«بهترین تجربه‌ها» دربردارنده پروژه‌ها یا برنامه‌هایی با هدف ارتقای کیفیت زندگی مردم، به‌خصوص افراد فقیر، است. این پروژه‌ها و برنامه‌ها معمولاً براساس

فقر و محرومیت اجتماعی یکی از چالش‌های مهم پیش روی بشر به شمار می‌رود. براساس گزارش اسکان بشر در سال ۱۹۹۷، با وجود اقدامات وسیعی که در خصوص کاهش فقر صورت گرفته است، کماکان یک چهارم جمعیت جهان در فقر شدید به سر می‌برند. نابرابری و تبعیض اجتماعی بسیاری از مردم جهان را از مشارکت‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در زندگی محروم کرده است. در حالی که فقر و محرومیت اجتماعی مشکلات مشترکی برای مسئولان کشورهای فقیر و غنی به وجود آورده است، طرح‌های جدیدی برای مبارزه با این مشکلات طرح‌ریزی شده است، طرح‌های شایسته‌ای که از آن‌ها با عنوان «بهترین تجربه‌ها» یاد می‌شود.

همکاری بین مقامات ملی و محلی، سازمان‌های غیردولتی و جامعه محلی، بخش خصوصی و جوامع دانشگاهی پایه‌گذاری شده‌اند و در قالب فعالیت‌های متنوعی در تمام نقاط جهان به اجرا درمی‌آیند. موارد زیر از جمله آن‌ها است:

■ مقوله مهم نام مجله‌ای است که در انگلستان منتشر می‌شود و فروش آن به افراد بی‌خانمان سپرده شد. این کار باعث شد که آن‌ها بتوانند دوباره بخشی از جامعه شوند. این مجله از ماه‌نامه به هفته‌نامه‌ای با تیراژ ۳۵۰ هزار نسخه ارتقا پیدا کرد و راه را برای روزنامه‌های خیابانی در سیزده کشور اروپایی، آفریقای جنوبی و استرالیا هموار کرد.

■ در هندوستان، ۴ هزار زن بانک «شری ماهیلا سوا ساهاکاریگ»^۱ را جهت بهبود اشتغال زنان تأسیس کردند. این پروژه به اندازه‌ای موفق بود که امروز این بانک ۵۱ هزار سپرده‌گذار دارد و ارزش دارایی‌های آن ۶۶ میلیون دلار آمریکا است.

■ پروژه «کتابخانه زندگی» به منظور آموزش خواندن و نوشتن به کودکان فقیر و مبارزه با نرخ بالای ترک تحصیل در مقاطع ابتدایی در برزیل اجرا شد. این کتابخانه با کمک سازمان‌های غیردولتی فعالیت می‌کند و مراکز اجتماعی با ارائه کتاب و اطلاعات به بهبود عملکرد آن کمک می‌کنند. با این ابتکار عمل، بیش از ۲۰ هزار کودک ساکن در مناطق فقیرنشین برزیل با سواد شده‌اند.

این اقدامات در زمره بهترین تجارب قرار گرفته‌اند که قابلیت تکرار دارند. این ایده‌ها باید گسترش یابند و از آن‌ها در برنامه‌های دیگری هم استفاده شود. تمام تجربه‌های منتخب مربوط به فقر و محرومیت اجتماعی دارای چهار ویژگی مشترک هستند:

۱. تجربه‌های موفق نوآورانه هستند. هر تجربه موفق راهکاری جدید و خلاقانه برای حل مشکلات مشترک در حیطه فقر و محرومیت اجتماعی ارائه می‌دهد.

۲. تجربه‌های موفق تأثیری مثبت و ملموس بر شرایط زندگی، کیفیت زندگی و محیط افراد، گروه‌ها و جوامع

دارند.

۳. تجربه‌های موفق دارای اثرگذاری پایدارند و منجر به ریشه‌کن شدن دائمی فقر و محرومیت اجتماعی می‌شوند.

۴. تجربه‌های موفق قابلیت تکرار و تعمیم‌پذیری دارند. هر تجربه موفق می‌تواند الگویی برای ارائه راهکار و سیاست‌گذاری در موقعیت‌های دیگر باشد.

بنابراین ضروری است که کارشناسان و مردم، در انتخاب بهترین تجربه‌ها، اقدامات صورت گرفته را بر مبنای سه معیار اصلی نوآوری، موفقیت و پایداری ارزیابی کنند.

استفاده از یک اقدام به عنوان الگو مستلزم دسترسی آسان و سریع به اطلاعات آن اقدام است. از همین رو، یونسکو ذیل برنامه «مدیریت تحولات اجتماعی»، پایگاه اطلاعاتی بهترین تجربه‌ها را ایجاد کرد.

■ پایگاه اطلاعاتی بهترین تجربه‌ها چیست ؟

به منظور تسهیل دسترسی به اطلاعات مرتبط با بهترین تجربه‌های شکل گرفته و ایجاد ارتباط بین کنشگران در سطح بین‌المللی، برنامه ایجاد پایگاه اطلاعاتی بهترین تجربه‌ها تعریف شد. در این پایگاه بهترین تجارب در زمینه سیاست‌گذاری و کاهش فقر، کاهش محرومیت اجتماعی، زنان و عدالت جنسیتی، بی‌خانمانی و مسکن، توسعه اقتصادی، مشارکت اجتماعی، مدیریت شهری و پیشگیری از جرم گردآوری شده است.

■ مخاطبان هدف

یونسکو در نظر دارد به کمک پایگاه اطلاعاتی بهترین تجربه‌ها به طیف گسترده‌ای از مخاطبان دست پیدا کند. مخاطبان این پایگاه تمامی سازمان‌ها و افرادی هستند که در جهت کاهش فقر و محرومیت اجتماعی تلاش می‌کنند، از جمله دولت‌های محلی، سازمان‌های دولتی در مقياس ملی، مؤسسات نیمه‌دولتی، سازمان‌های غیردولتی، رهبران مدنی، شهرداران و نمایندگان شوراهای

و ریشه‌کن کردن فقر و محرومیت‌های اجتماعی متمرکز کرده است.

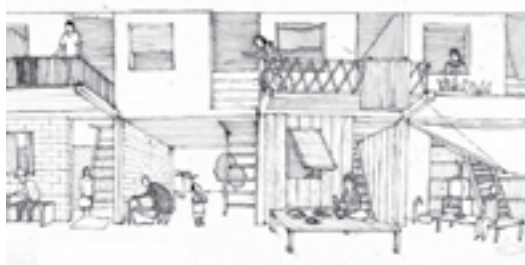
تصاویر حاضر، برخی از برندگان این جایزه در دوره‌های مختلف را نشان می‌دهند.

تجربه برتر در زمینه فقرزدایی از طریق مشارکت جامعه محلی در هندوستان

تجربه برتر در زمینه مشارکت جامعه محلی در مدیریت زیست شهر

سکونتگاه خدا کی بستی - تجربه برتر در زمینه خانه سازی برای فقرا

سکونتگاه خدا کی بستی - تجربه برتر در زمینه خانه سازی برای فقرا

■ نحوه ایجاد پایگاه اطلاعاتی بهترین تجربه‌ها

به منظور شناسایی، جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و ثبت پروژه‌های اجرا شده در انجمن‌ها، سازمان‌ها و دولت‌ها، برنامه مدیریت تحولات اجتماعی با سازمان‌های غیردولتی متخصص در امور مشکلات شهری، پروژه‌های کاهش فقر، توسعه و غیره همکاری می‌کند و از این سازمان‌ها دعوت به عمل می‌آورد تا دانش و تجربیات خود را در جهت توسعه این پایگاه اطلاعاتی در اختیار برنامه قرار دهند. چنان‌که گفته شد، یکی از اهداف اصلی این پایگاه اطلاعاتی انتشار اطلاعات مربوط به بهترین تجربه‌ها در زمینه کاهش فقر و محرومیت اجتماعی برای جمع وسیعی از مخاطبان بین‌المللی است. به این ترتیب که برنامه مدیریت تحولات اجتماعی، از طریق همکاری با دفاتر مختلف یونسکو در کشورهای مختلف، پروژه‌های تحقیقاتی و برنامه‌ریزی، و ارتباط با سازمان‌های غیردولتی، بهترین تجارب را در اختیار شهرداری‌های فعال در زمینه کاهش فقر شهری و محرومیت‌های اجتماعی قرار می‌دهد. با ساختن بانک اطلاعاتی ایمیل، اعضا از تحولات جدید در پایگاه اطلاعاتی آگاه می‌شوند. این پایگاه هر سه ماه یک بار به‌روزرسانی می‌شود.

■ برنامه مدیریت تحولات اجتماعی

برنامه مدیریت تحولات اجتماعی، برنامه‌ای تحقیقاتی در سازمان ملل متحد (یونسکو) است که به منظور ترویج پژوهش‌های تطبیقی بین‌المللی علوم اجتماعی به وجود آمده است. هدف بلندمدت این برنامه ایجاد ارتباطی پایدار بین پژوهشگران و سیاست‌گذاران و تأکید بر استفاده از تحقیقات علوم اجتماعی برای تدوین سیاست‌ها است. برنامه مدیریت تحولات اجتماعی فعالیت‌های خود را بر مدیریت تغییرات در جوامع چندفرهنگی و چندقومیتی، مطالعه شهرها به عنوان مکان‌های دارای تغییرات اجتماعی شتابان، مدیریت محلی تحولات اقتصادی، تکنولوژیکی و زیست‌محیطی،

1- Management of Social Transformations (MOST)